

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Difficultas II. De Veritate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

cipium in specie, v. g. calefactio potest proficisci ab igne, potest à spirituosus sumptis, ergo actio, potest etiam in individuo, variare principium.

RESPONDETUR. Duplici sensu actio in specie potest variare suum principium, imprimis hoc sensu: quod eundem effectum præstare possit actio profecta à diversis specie principii; & hæc propositio est vera sed consequentia negatur, I. quia præstare eundem effectum, est id, quod sequitur rationem entis rati, v. g. calorem, qui sua natura, non est essentialis determinatio seu modus. II. Sensus Antecedentis potest esse hic, quod hæc actio in specie, cum suis omnibus identificatis prædicatis, possit ab alio principio proficisci; & hæc propositio est falsa; quia inter hæc prædicata, est etiam individuatio actionis, quæ ipsa hæc individua, non convenit alteri principio. Et quamvis per nos una eademque actione, agant diversa principia, eadem enim est actio creaturæ & Dei, specierum (si agunt) & potentia, habitus item & potentia &c. Cum hoc tamen stat, quod actiones respiciunt essentialiter principium; idque ideo, quia hæc ipsæ in individuo non erunt nisi ab utroque hoc principio; alias illæ actiones non essent sufficiens determinativum, à non esse agentis v. g. duorum, ad esse agentis duorum.

DICES III. Quidquid Deus cum causa secunda potest, potest solus, concurrir autem Deus ad productionem modi illius cum creatura, ergo & solus illum producere potest.

RESPONDETUR. Majorem indigere hac limitatione: si non implicet. Unde nec actionem vitalem quæ talem, producere potest, implicat autem ut essentialis determinatio activi principii, ab alio, quam ab hoc principio pendeat.

DICES IV. Non implicat contradictionem ut una actio producat ab alia, licet implicet produci per aliam. Sic implicat quidem ut actio reddatur agens per aliam actionem, sed non implicat ut actio productiva ignis, sit productiva gratia, ergo apparet non implicare ut una actio producat aliam, ergo ulterius actio, non respicit essentialiter principium.

RESPONDETUR. Hanc ultimam consequentiam nec probari nec inferri ex antecedentibus, quia adhuc non ostenditur, quod illa actio etiam elevata, mutet principium. Quod autem attinet ad veritatem Antecedentis & suæ probationis; si illius sensus sit; quod possit esse actio, productiva ignis & non producere ignem sed gratiam, falsa est: quomodo enim esset jam productiva ignis; si autem sensus sit; actionem productivam ignis, producentem ignem, simul elevari ad productionem gratia, propositio vera est, sed ad præsens non facit.

DICES V. In oppositum esse paritates aliquas.

I. PARITAS. Una relatio potest fundare aliam; ergo & actio agi per aliam actionem; ergo non est connexa cum principio.

RESPONDETUR. Negando secundam consequentiam. Quia quamvis ageretur actio per aliam actionem, posset adhuc stare nexus illius cum principio, agente scilicet eodem principio, eandem actionem, per aliam actionem. Negatur etiam prima consequentia. Disparitas est, quia si una relatio fundet aliam, non sequitur unam relationem per aliam referri, sed unaquæque in suo genere, essentialiter determinaret, ad esse relata; ad quod faciendum est nata; si autem actio posset agi per aliam actionem, hoc ipso actio non esset essentialis determinatio ad agendum, sed indigens agi.

II. PARITAS est. Uniones partiales possunt uniri per unionem totalem, cognitio item cognosci per aliam cognitionem, ergo & actio potest agi, per aliam actionem.

RESPONDETUR. Negando consequentiam. Quia unio totalis faciens uniri, uniones partiales inter se (si est possibilis talis unio totalis) non facit illas habere formalitatem unionem, sed supponit, adeoque unit illas, salvo hoc, quod sint essentialis determinatio ad uniri; si autem actio per aliam actionem ageretur, sensu in quo disputamus, illi ipsi actioni tribueret vim, ut sit essentialis determinatio ad agendum, unde non supponeret in illa hanc vim ut ex vi modi supponere deberet, sed primum conferret illam, quod absurdum est, & contra naturam modorum. Addo quamvis illa actio ageretur ab alia actione, si tamen ageretur ab hoc principio, deberet actione illius agi, alias illa actio, non esset sufficiens determinativum.

DIFFICULTAS II.

De Veritate.

VERITAS duplex est. Formalis & Objectiva, de priori actum in Logicis, unde desumenda sunt aliqua pro præsentis loco, ut quod veritas objectiva non sit relatio, quod non sit ens rationis &c. ut autem reliqua de veritate Objectiva attingantur.

ASSERO I. *Veritatem objectivam non esse primum constitutive negationem falsi*, quamvis negatio falsi profluat ex primo constitutivo, veritatis objectivæ. Defendi id debet & probari, conformiter ad ea, quibus probatum, ens primum formaliter, non esse negationem nihili.

ASSERO II. *Veritatem objectivam relative spectatam, esse conformitatem ad intellectum cognoscentem objectum, sicuti est.* Tum quia ita expresse Arist. 5. Metaph. T. 34. S. Thomas I. p. q. 15. a. 5. & Imo contra Gen. c. 66. Tum quia si intellectus ille cognoscendo, non errat, hoc ipso res, ita se habet, ac illam esse, dicit intellectus, si enim non ita se haberet, erraret ille intellectus in noscendo. Tum quia si veritas formalis recte explicatur per conformitatem & objectum prout est, ergo & veritas objectiva relative spectata,

† G 4 recte

rectè explicabitur per conformitatem ad intellectum, objectum sicuti est, cognoscentem. Quia conditio est correlativorum, explicatio mutua; & ita nemo explicat Paternitatem nisi per Filiationem, neque Filiationem nisi per Paternitatem. Porro hæc conformitas non tantum est ad intellectum Divinum, sed ad intellectum quemcunque verè cognoscentem; quia enim veritas, est passio universalissimi entis, si nihil obsit, per aliquid universalissimum explicari debet. Et certè, pone per impossibile Deum esse, errare tamen in cognitione creaturæ, non errare autem intellectum aliquem creaturæ, circa noscendam illam creaturam, diceret tunc veritas illa relativa conformitatem, non ad intellectum Divinum, sed ad illum creatum. Idem similiter propone de creatura falso cognoscente, cum Deus verè cognoscat inferq; ex utroque quod conformitas quæ importatur à veritate objectiva, non sit ad intellectum Divinum quæ talem, nec creatum quæ talem. Licet in re, solus intellectus divinus, per essentia, verè cognoscat.

ASSERO III. *Veritatem objectivam absolute spectatam nihil aliud esse, quam radicem conformitatis relativæ seu ipsum esse sicuti esse debet.* Quod ipsum explicatur sic. Unumquodque quod est, habet esse, hoc ipso enim non esset, si non haberet esse; quia tamen hoc quod habet esse, potest habere, & esse, quod debet habere; & potest non habere esse, quod deberet habere, sit ut ad istas duas differentias, attendi debeat. Sic v. g. statua hominis hoc ipso quia est, esse habet, sed non habet esse debitum hominis, cum esse hominis sit corpus humanum & anima rationalis, illisque careat illa statua, ex quo fit ut illa statua, non sit verè homo. E contra statua hominis, est ne vera statua? ita planè; quia habet esse debitum statuæ humanæ, cum habeat representationem artificiosam corporis & statuæ humanæ, qualis est debita statuæ, hinc illa statua evadit verà statua, idque probant instantiæ in alia omni materia, ex quibus ulterius hæc ponitur *Major*.

Omne quod est, & habet esse, sicuti esse debet, est verum objective. Ratio. Tum quia de omni quod est verum, verificatur; habet esse, sicuti esse habere debet. Tum quia non habere se ita, sicut se res deberet habere, pertinet ad falsum v. g. habere colorem auri, sine perfectionibus auri, est esse falsum aurum, habere autem prædicata requisita ad falsificandum aurum, est esse verè falsum aurum. Ergo è conversio habere se ita sicut res debet habere, pertinet ad verum objective illudque constituit.

Quod autem hæc ratio sit prior conformitate ad intellectum verè cognoscentem. Ratio est. Tum quia esse, semper est prius quàm intelligi, ex alia parte pro ratione adferri potest, quare hoc vel illud, verè intelligatur: quia intelligitur sicuti est, ergo apparet priorem esse hanc rationem, præ ipsa conformitate ad intellectum,

verè cognoscentem. Tum quia extrinseca semper sunt posteriora, jam autem cognosci cognitione vera, est quid extrinsecum. Esse autem sicuti esse debet, est aliquid intrinsecum. Imò hæc explicatio posita, vitatur circulus quem committunt oppositi, quia veritatem formalem per conformitatem ad veritatem objectivam, & veritatem objectivam explicant per veritatem & conformitatem formalem, nos autem veritatem formalem explicamus per veritatem objectivam, & veritatem objectivam per esse, quale debet esse. Tum quia impossibili omni intellectu, qui cognoscat hominem, adhuc Petrus non erit brutum, sed verè homo: ergo apparet veritatem non rectè explicari per conformitatem ad intellectum, tanquam per rationem primò essentialiter constitutivam veri.

Ex his autem inferet. Verum nihil aliud esse nisi ipsum ens prout dicit esse, quale esse debet, involvendo, quasi rationem mensuræ, ut ita esse habitum, sit commensuratum, esse, quale debet haberi ab illo ente, consequenter ut ipsum ens, in quantum habet prædicata debita sub formalitate constituentium sit essentia, in quantum dicit excellentiam ortam ex exclusione radicali defectus, sit perfectio, & in quantum præcisè dicit esse, quale debet esse commensuratum quæ esse quod habet ad id quale debet habere, sit verum.

DIFFICULTAS III.

De Bonitate.

ASSERO I. *Bonitatem multipliciter accipi posse.* I. Aliud est bonum in se aliud bonum alteri. Bonum alteri, est conveniens & respiciens aliud à se, quod rursus si sit conveniens ad appetitum rationalem erit honestum. Si conveniat ad appetitum sensibilem erit iustum, quod si habeat convenientiam cum fine intentō licet latius sumpto erit bonum utile. Bonum autem in se est idem, quod perfectum in se. Rursus aliud est bonum absolute & in omni genere & hoc est solus Deus, & aliud bonum restrictè, & hoc est creatum.

ASSERO II. *Bonum alteri seu esse conveniens, non esse rationem primò constitutivam boni,* quod est passio entis. Ratio. Quia sicut ens est ratio absoluta, ita & passiones ejus, si nihil obsit, debent esse absolute, ut ita magis proportionentur inter se attributa, & id cui attribuitur, jam autem esse conveniens alteri, est ratio respectiva. Deinde si bonum debet explicari per convenientiam alteri; hæc convenientia vel esset possibilis vel actualis, non actualis, quia Deus ab æterno erat bonus, & tamen acta non conveniebat alteri, quia nullus erat alter præ Deo ab æterno; non etiam debet esse possibilis convenientia alteri, quia impossibili omni alio præter ipsum Deum; adhuc intelligitur Deus esse bonus. Bonum tamen respectivè acceptum, est ipsum ens prout est quantum ex illo appetibile, hæc enim est formaliter ratio respectiva nullaque ratio respectiva sub formalitate respectivæ potest dari prior, ex altera parte convenit omni, soli & semper.

ASSERO III. *Bonum absolute acceptum est ipsum ens prout est radix ex qua sunt appetibiles,* amabilitas, convenientiaque quantum ex illo alteri. Ratio. Quia hic conceptus procedit per prima, convenitque omni soli & semper, ut verumtamen fatear, ipsa illa radix non habet nomen aliquod proprium.

Quomodo autem formandus sit conceptus veritatis & bonitatis prout formalitates sunt, colligatur ex dictis de veritate, *Formali in Logica.*

DISPU.